

Nr 90.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1943 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1943/44 till statens intressekontor, m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln (punkterna 51 och 52) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1943/44 beräkna till Statens intressekontor ett anslag av 318,000 kronor och till Bidrag till erkända skatteförmedlingskassor ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 73, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 19 februari 1943, under punkterna 1 och 2 föreslagit riksdagen att för nämnda budgetår anvisa ifrågavarande anslag med i propositionen nr 1 beräknade belopp.

1:o) **Statens intressekontor.** Jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter må statens intressekontor, som är anslutet till postgirokontoret, med medel, vilka inflyta till intressekontoret genom regelbundna avdrag å löner eller pensioner eller genom inbetalningar, ombesörja betalning av skatt samt, jämte skatt, andra mera regelbundet förekommande personliga utgifter såväl åt befattningshavare och pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst som åt andra personer.

De inkomster, med vilka kostnaderna för intressekontorets verksamhet bestridas, utgöras huvudsakligen av ränta å de i rörelsen inestående medlen, bidrag av statsmedel och avgifter från kontoinnehavare. Enligt de av 1936 års riksdag godkända grunderna för intressekontorets verksamhet bestrider staten nettokostnaden för rörelsen, såvitt angår skatteförmedlingen. Intressekontorets utgifter för andra uppdrag täckas genom avgifter.

I syfte att erhålla en utgångspunkt för en omprövning av intressekontorets ekonomi och skäligheten av kostnaderna för dess olika verksamhetsgrenar har verkställts viss utredning genom anlåtande av tillkallad expertis. Resultatet av denna utredning återgives i propositionen å sid. 3, där jämväl en redogörelse lämnas för innehållet av en den 5 oktober 1942 dagtecknad promemoria av postsparbankschefen J. Enger.

Beräkningen av kostnaderna för andra skatteuppdrag än restskatteförmedling samt för »övriga uppdrag» kan ske med tillämpning av två alternativa principer. Den ena (delkostnadsprincipen) innebär, att de för skatteuppdrag och »övriga uppdrag» gemensamma delarna av intressekontorets

kostnader fördelas på intressekontorets samtliga uppdrag med undantag av postsparbanksinsättningarna. Den andra principen (merkostnadsprincipen) innebär, att nämnda gemensamma kostnader helt belasta skatteuppdragen.

I sistnämnda promemoria anföres bland annat följande.

Med tillämpning av merkostnadsprincipen och med bortseende från porto- och pensionskostnader hade nettokostnaden år 1941 utgjort för skatteuppdrag 76.2 och för »övriga uppdrag» 49.9 öre. Till följd av att avgiften för »övriga uppdrag» från och med den 1 februari 1942 höjts från 40 till 55 öre hade inträtt en sänkning av statsverkets nettoutgift för en utbetalning i skatteuppdrag från 76.2 till 72.7 öre. För varje ytterligare höjning med 5 öre av avgiften för »övriga uppdrag» minskades nettoutgiften för ett skatteuppdrag med cirka 3.5 öre. En förutsättning för denna kostnadsminskning vore emellertid, att antalet »övriga uppdrag» icke minskades. Även en höjning av avgiften med 10 öre syntes komma att medföra en dylik minskning, och en höjning till 75 öre kunde väntas ha till följd en radikal nedskärning av »övriga uppdrag».

I promemorian angives vidare, att en höjning av postsparbankens gottgörelse till intressekontoret för sparbanksinsättning till 15 öre komme att företagas.

I propositionen nr 17 med förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor har frågan om intressekontorets ställning i skatteförmedlingsrörelsen efter ett genomförande av förslaget icke upptagits till särskild behandling. I det sakkunnigbetänkande som legat till grund för propositionen (statens off. utredn. 1942: 21) har icke förutsatts någon annan förändring i intressekontorets befogenheter än en utvidgning av kontorets överdragningsrätt, innebärande att kontoret finge använda sina disponibla medel för gäldande av nyttillträdande medlemmars närmast förfallande två utskyldsbelopp. Mot den utvidgade överdragningsrätten skulle enligt betänkandet svara en skyldighet för uppborndsmyndigheterna, att då på detta sätt förskotterat belopp icke i föreskriven ordning gäldades till kontoret, på anmälan av kontoret uppdebitera bristen i och för restindrivning samt restituera beloppet till kontoret.

Departementschefen har för egen del i huvudsak anfört följande.

Intressekontorets driftkostnader. Enligt de av riksdagen godkända grunderna för intressekontorets verksamhet skola de uppdrag som icke avse skattebetalning icke förorsaka statsverket några kostnader. Med den av postsparbankschefen angivna beräkningsmetoden kan detta villkor anses uppfyllt. Såsom av den verkställda utredningen framgår, kan det emellertid övervägas att beräkna självkostnaden på andra sätt, enligt vilka ett underskott framkommer. Valet av beräkningsmetod blir väsentligen beroende på den utsträckning i vilken man anser att »övriga uppdrag» skäligen böra belastas med för intressekontorets verksamhet gemensamma, fasta kostnader, varvid återverkningarna av en eventuell avgiftsförändring på antalet uppdrag och därmed på intressekontorets behov av arbetskraft blir av betydelse. Att hänsyn vid kostnadsberäkningen bör tagas även till pensionskostnaderna synes mig uppenbart. Vid bedömningen av intressekontorets ekonomi har man vidare att taga hänsyn till prisstegringen efter den tidpunkt förenämnda beräkningar avsett. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter vidare övervägande av här berörda omständigheter, vilka icke synas föreligga tillräckligt utredda, besluta i avgiftsfrågan.

I syfte att nedbringa kostnaderna för intressekontorets verksamhet torde särskilda organisationsundersökningar böra verkställas i samband med att de av besparingsberedningen för närvarande inom olika ämbetsverk bedrivna undersökningarna av liknande art utsträckas till postverket. Vid dessa undersökningar bör även utredas vilka följder ett slopande eller en väsentlig begränsning av intressekontorets befattning med icke-skatteuppdrag skulle få för kontorets organisation och ekonomi.

Vad beträffar intressekontorets ställning i skatteförmedlingsrörelsen förordar jag, att intressekontorets överdragningsrätt försöksvis utvidgas till att, på sätt de sakkunniga föreslagit, avse närmast förfallande två utskyldsbelopp. Ett slutligt ståndpunktstagande i frågan torde få anstå tills någon erfarenhet vunnits om verkningarna av denna åtgärd.

Departementschefens uttalanden rörande intressekontorets driftkostnader och ställning i skatteförmedlingsrörelsen föranleder icke erinran från utskottets sida. I anslagsfrågan torde Kungl. Maj:ts förslag böra godtagas.

Utskottet.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Statens intressekontor* å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1943/44 anvisa ett anslag av 318,000 kronor.

2:o) **Bidrag till erkända skatteförmedlingskassor.** I statsverkspropositionen uttalades, att innan erfarenhet vunnits om den omfattning, som kassornas verksamhet komme att få, det givetvis vore vanskligt att beräkna storleken av de årliga kostnaderna för ifrågavarande bidrag. Om antalet medlemmar i kassorna under budgetåret 1943/44 uppskattades till 200,000, skulle, vid sex uppbördsstämmor (uppbördsterminer) per år, medelsbehovet med ett bidragsbelopp av 25 öre per person och uppbördsstämma utgöra 300,000 kronor för år.

Sedermera har i omförmälda proposition nr 17 närmare redogjorts för i ämnet föreliggande förslag ävensom för däröver avgivna utlåtanden.

Under erinran att riksdagen antagit Kungl. Maj:ts i propositionen nr 17 framlagda förslag till förordning om erkända skatteförmedlingskassor får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot det nu föreliggande förslaget om anslag till bidrag till dylika kassor, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Bidrag till erkända skatteförmedlingskassor* å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1943/44 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Stockholm den 13 april 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 89.